

orig. 2674

27/IV/02

# AUÉ

SUPLEMENT SETMANAU DETH DIARI **A V U I**

DISSABTE  
27 D'ABRIU  
DE 2002  
N. 8

## En acabar eth desgèu començaràn es òbres enes arrius aranesi Un pressupòst de 350.000 èuros tà apraiar es 18 punts mès conflictius



contunharà insistint en nauj projectes d'encauament der arriu Garona. Tanben se negòcie tamb eth Ministèri de Miei Ambient deth Govern der Estat actuacions en òbres de correccion idrològica. Ath delà, eth pròpleu mes de junh se demore era visita tara

**Es zònes que representen un perilh entàs pòbles, auràn era preferéncia enes òbres**

Val d'Aran dera directora de Miei Ambient deth Govern Centrau, tà hèr era presentacion der inventari des òbres idrològiques bastides des d'er an 1963, e es compromisi deth sòn Ministèri en futures inversions. D'uan aute biais, eth Conselh Generau a pendent a ua visita ath president dera Confederación Hidrogràfica del Ebro, tà qu'era Confederacion s'implique tamb mès inversions e contròtle mieiambientau en arriu Garona.

Un des punts sus es que s'actuarà ei era gessuda der arriu Nere OLGA BESOLI

Redaccion  
**VIELHA(CASTIÈRO)**

Un còp passat eth desgèu, ei a dider, eth pròpleu mès de junh, era Confederación Hidrogràfica del Ebro amiarà a tèrme ua sèrie d'actuacions concrètes enes arrius e barrancs aranesi que per quauque motiu son problematic. Eth pressupòst aprovat entà portar a tèrme aquestes òbres ei d'uns 350.000 èuros (58 millions de pessetes), es quaus s'invertiràn en 18 actuacions repartides per

tota era Val d'Aran e que, basicament, consistiràn ena proteccion d'escuelhères, er recauament de murs e era eliminacion d'obstacles com pòden èster pèires o ièrles tamb vegetacion.

Segontes informe eth Sindic d'Aran Carlos Barrera "eth replanteig dera òbra se harà eth dia 2 de mai, e tanben aqueth madeish dia, eth contractiste e es tecnis de miei ambient deth Conselh, concretaràn es

actuacions que calgue de sauvament de trueites tamb pesca electrica, depenent deth tipe d'òbra". Independentament d'aquestes prumères òbres dera Confederacion, eth Conselh

Aguesta setmana en  
**AUÉ**

**Era empresa Endesa redusirà eth nombre de treballadors qu'a en Aran**

**Naut Aran serà propietari de 5.000 mètres quarrats dera Val de Ruda**

# Endesa redusirà encara mès eth nombre de treballadors en Aran

## Es emplegats critiquen era manca de seriositat dera empresa pes comjats e pera pòga qualitat deth servici

Redaccion  
**VIELHA(Castièro)**

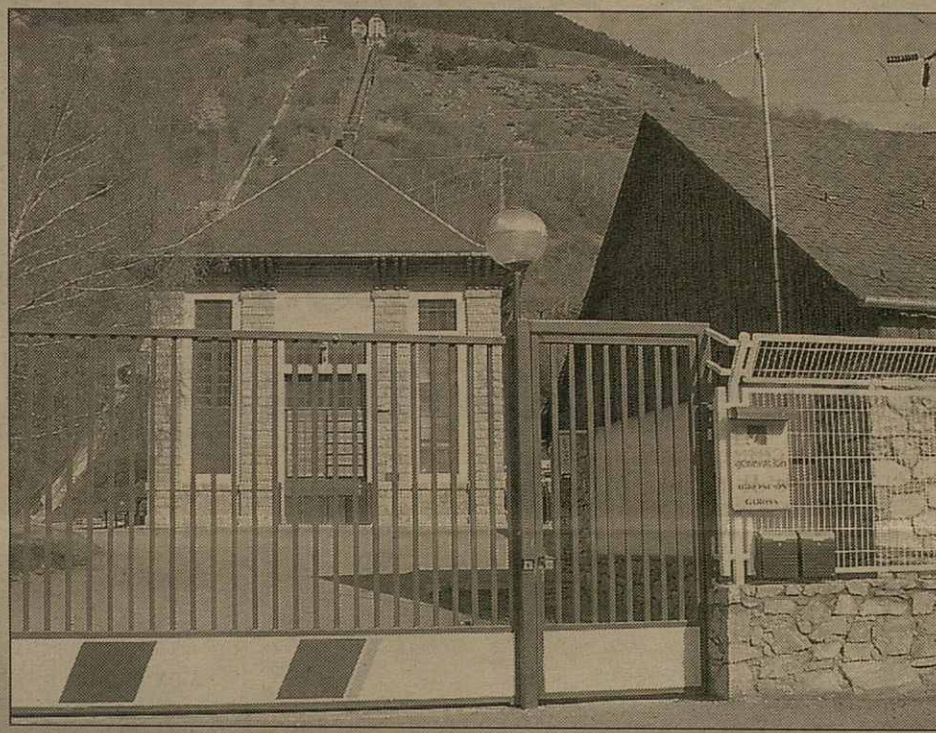
Es seccions sindicats d'Endesa ena Val d'Aran an denonciat dauant des mieis de comunicacion era manca de seriositat qu'era empresa a per çò que tanh as comjats de personau e as servicis qu'era idroelectrica da as ciutadans deth territòri. Dempús dera desaparicion totau d'Enher,

Francesc Ferrer, responsable d'organizacion de CCOO en Barcelona. Eth nombre de treballadors en Aran ei previst qu'encara se redusisque mès. Ei certan qu'es hidroelectricas deth nòste país començèren estant constructores, dempús passèren a èster productores e finaument s'an transformat en distribuïdores.

Per aguesta rason, era plantilha dera empresa se manifestarà en Madrid eth pròplèu dia 10 de mai entà parlar tamb era direccion dera empresa. "Endesa ei com un grop de gestion e era qualitat deth trabalh ei en dusau tèrme", expliquèc eth responsable d'organizacion de CCOO.

### Es emplegats se manifestaràn eth pròplèu dia 10 de mai en Madrid

era empresa Fuerzas Eléctricas de Catalunya se despedic eth passat 5 d'abriu dera istòria electrica deth nòste parçan, en tot deishar sonque eth rebrembe des centraus e de tota era infraestructura installada en Aran. Eth cas ei que en 1979 i auie en Aran 185 persones emplegades, e ara sonque son 37 treballadors, rason pera quau "mos jogam eth futur d'un sector estrategic en país, e eth trabalh de milèrs de persones en tot er Estat" expliquèc



Installacions d'Endesa ena zòna de Mijaran en municipi de Vielha-Mijaran

AUÉ



### Breus

#### Eth SAS demore constituït e apròve eth sòn plan d'actuacion

■ Eth Servici Aranés dera Salut a quedat definitivament constituït dempús qu'aguesta setmana se nomentèssen es persones qu'integraràn er equip directiu e consultiu.

Ena amassada, qu'auèc lòc eth passat dimèrcles ena Casa deth Senhor d'Arròs, tanben s'aprovèc eth Plan annau d'actuacions e inversions entad aguest an.

Es inversions previstes compden tamb un pressupòst de 877.000 èuros, e contempen es òbres d'ampliacion des urgències e consultes extèrnes, atau com eth renauiment des equipaments en atencion primària en Espitau, enes consultòris municipaus e ena creacion deth O61 d'Aran. Es inversions tanben includissen diferents meliores enes infraestructures deth centre sanitari e era crompa deth veicul d'intervencion immediata e equipament.

Eth SAS preten, pendent aguest an, melhorar es consultòris municipaus e es consultes der Espitau, redusint atau era demora ena atencion ath malaut.

#### Se limitarà era circulacion ena pista Aiguamòg-Valarties

■ Tamb era finalitat d'evitar colapses e era degradacion mieiambientau dera zòna, eth Conselh Generau d'Aran a regularizat e autorizat eth transpòrt public de viatgèrs ena pista que va des Banhs de Tredòs, ena ribèra d'Aiguamòg, ath Pònt de Ressèc, ena ribèra de Valarties.

Es restriccions de transit rodar, seràn efectives es mesi de juliòl, agost e seteme, tau e coma se hè des de qu'Aran a era competència en aguest tèma. Er an passat ja s'apliquèren es corresponentes limitacions de transit de veïculs en aguesta zòna de nauta montanha e era restriccion causèc diferents queishes des visitants que non entenien era proibicion.



### Agenda

#### EXPOSICION

##### Arties

■ Exposicion "Fars deth sègle XX: Sigmund Freud" ena glèisa de Sant Joan d'Arties. Enquiath 9 de junh, en orari de 17 a 21.ores, de dimars a dimenge.

#### INSCRIPCIONS

■ Era escola mairau "Eth Cargòlh" deth Naut Aran daurís eth periòde de preinscripcion, deth 6 ath 24 de mai, entath pròplèu cors. Entà quinsevolh informacion adreçatz-vos ara madeisha escola d'11or. a 12or. de deluns a diuendres, o tanben ath telefon 973 64 42 79.

#### INAUGURACIONS

■ Torisme Val d'Aran presente aué, dissabte tàs 17or., ena sala d'actes deth Parador de Vielha, eth nau web d'Aran. Podetz connectar-vos mejançant Internet ena adreça: [www.aran.org](http://www.aran.org)

#### CINE

##### Vielha

■ El Florido Pensil  
■ Peter Pan 2  
■ Yo soy Sam



### Servicis

CONSELH GENERAU	973 64 18 01
OFEA (FOMENT ARANÉS)	973 64 00 92
TORISME VAL D'ARAN	973 64 06 88
MOSSOS D'ESQUADRA	973 64 09 72
GUARDIA CIVIL	973 64 00 05
POMPIÈRS D'ARAN	973 64 00 80
ESPITAU VAL D'ARAN	973 64 00 06
BAQUEIRA BERET	973 63 90 00
BURÈU TORISME VIELHA	973 64 01 10
CORRÈUS	973 64 09 12
NOTARIA	973 64 00 10
RECAPTACION IMPÒSTI	973 64 02 78
MUSÈU D'ARAN	973 64 18 15
AUÉ (REDACCION)	973 64 30 51
GREMI D'HOSTALERIA	973 64 06 01
LORDÈRES	973 64 18 01

**BARCELONA**

**Er aranés en un congrès lingüistic mondiau**

Redaccion  
Barcelona

Eth World Trade Centre de Barcelona, acuelhec era passada dimenjada ath torn d'ues 400 persones que representauen lengües minoritàries de tot eth mon. Aquest congrès, organizat per Lingua Pax - organisme depenent dera Unesco-, l'inaugurèc eth president dera

**En tot eth mon se parlen 6000 lengües minoritàries**

Generalitat Jordi Pujol e er alcalde de Barcelona. Eth coordinador dera Ofea, Josèp Loís Sans, participèc en congrès, en quau se desvolopèren reünions de caractèr sociu, sessions informatiues, debats, grops de treball e 5 talhèrs, entre es quaus i auie tèmes com era informatica aplicada as lengües minoritàries, o era legislacion ena quau se basen aguestes. En ua des intervencions se remerquèc era existència actua d'ues 6.000 lengües minoritàries, des quaus, era mitat, desapareisherà laguens d'aguest sègle. Entà evitar era extincion des lengües, se considèren autan importanti es estímuls e motivacions, com es mieis tradicionaus de difusion que s'empleguen.

**PUJÓLO**



OLGA BESOLI

Era naua urbanizacion serà plaçada ena còta 1500 de Vaquèira, en parçan ath cant dera Val de Ruda.

**Naut Aran se quedarà tamb 5000 m<sup>2</sup> des 65.000 edificables de Ruda León "Çò que se harà en prumèr lòc ei un nau telesèra e un parcatge tà més de mil veïculs"**

Olga Besolí  
**Salardú (Pujòlo)**

Eth baile de Naut Aran, Víctor León, confirmèc ar AUÉ er interès deth consistòri en acceptar era proposicion deth Departament d'Urbanisme de que, des 65.000 mètres quarrats que se construiràn ena còta 1500, ath cant dera Val de Ruda, er Ajuntament recebe enquia un maxim de 5.000 mètres quarrats.

León manifestèc qu'era intencion deth consistòri non serà hèr era competència as d'alti possibles empresaris que s'establisquen ena zòna "en aquest espaci volem hèr un lòc entà hèr congressi e d'altas activitats semblantes. Tot e que era intencion tanben passè per crear un centre de banhs termaus, massatges, coma se se tractè-se d'un centre de relaxacion", expliquèc León. Er alcalde de Naut Aran se

mostrèc indignat des acusacions dera oposicion per çò que se referís ath Plan de Ruda. Víctor León didec qu'en aquesta zòna non se bastirà ne un mètre més des 65.000 acordadi, e rebrembèc ara oposicion que lèu tota era construccion hèta pendent eh sòn mandat correspon a d'altas legislatures, "entre es quaus se tròben aqueres governades per UA", remerquèc León en tot híger: "en Naut Aran, encara non s'a

arribat ath 2% urbanizable, e a més se mantien es nuclis istorics com tostemp a reivindicat era oposicion". Er alcalde deth municipi de Naut Aran, assegure que jamès se poderà construir enes parçans de Beret e Òrri per que s'an declarat de regim especiau. Per çò que hè ara Val de Ruda, en prumèr lòc se construirà eth telesèra e eth parcatge, eth quau s'ampliarà enquias 2000 places.



Ja ei tradicionau qu'era hèsta de Sant Jòrdi tanben se celèbre en Aran, per tant, tanben ei un bon dia entà qu'es joeni remassen sòs damb quauque objectiu. Mès es protagonistes, segontes mane era tradicion, son era ròsa e eth libre. Çò més remarcable, com tostemp, ei era pujada des prètzi d'aguesti articles.

**CASTIÈRO**

**Jornada de pòrtes dubèrtes e conferències en IES d'Aran**

Redaccion  
**BETREN (Castièro)**

Era Oficina de Joenessa deth Conselh, amassa tamb er I.E.S. d'Aran e eth S.A.S., organizèren dimars passat ua jornada de pòrtes dubèrtes e ues conferències jos eth nòm "Joeni tamb Salut". Es conferències, impartides per personau especializat der Espitau, tractèren es següenti tèmes:

"Alcòl e drògues", "Tabac" e "Sida e prevencion d'embarassi non desirats". Toti es alumnes d'entre 13 e 17 ans assistiren ad aguesti actes acompanyadi de quauque professor e dera conselhèra de Cultura, Mercè Delaurens. En aquesta jornada, tanben se celebrèren d'alti actes der IES, com eth prèmi literari "Sant Jòrdi", eth dia deth libre, e era projeccion d'ua pellicula.

Perfil

“Aquesta cistalha la vedí en un bordau e la recuperè”, comente Joan Cabau

Olga Besoli  
Vielha(Castièro)

Joan Cabau a adaptat es cistalhes ar us que se les da ena actualitat



OLGA BESOLI

Hilh d'Es Bòrdes, Joan Cabau entrèc de plantilha en FECSA. Trabalhèc 11 ans en Les e 12 en Mijaran, enquiara jubilation, e ara viu en Vielha, tamb era sua familia.

De ben joen, un dia que trabalhau en Juèu e eth sòn oncle i hège cistalhes, aguest li demanèc se ne volie aprèner, e aqui comencèc ua aficion qu'encara auè practique.

Joan mos explique ce que cau saber entà trapar bon materiau: "prumèr cau trigar es mates, que tostemp son d'auerassèr. Se son de cara tath nòrd, non servissen perqué peten, tanben cau campar era lua, qu'a d'èster en baishant tà poder trabalhar ben es garròts, e ath delà les cau talhar ena tardor. Non servís quinsevolh garròt, non an d'auer nuts, e an d'èster çò més rèctes possible. Cau trabalhar-les quan encara son umidi, pr'amor que se se sequen tanben peten".

Sonque li cau un guinhauet, un farrat d'aigua tà banhar es garròts que s'agen secat, un tròç de cuer tà non hèr-se maubé era ròba, e ua plena, qu'ei un esturment que tanben hèn a servir es esclòpers o es que hèn coliers entath bestiar.

“Les hèsqui tamb un guinhauet, era plena, un farrat d'aigua e un tròç de cuer”, ditz Joan

Joan Cabau comencèc hèn es pèiros gròssi, com es que se hègen a servir abantes, mès un dia sagèc de hèr-les petiti e veiguec qu'auien mès gessuda: "sustot les crompen es toristes der iuèrn, eth plastic e eth vimet an remplaçat ad aguestes causes".

Ath delà deth paèr tradicionau e bèra bascoja, hè tanben eth pèiro redon e eth brèç, eth quau servie entà portar era ròba o es vrentes deth porcèth tà lauar ena hònt.

Ditz Joan qu'un dia anèc entà un bordau e vedec ua cistalha tota maumetuda penjant d'ua cabiron, en tot despenjàr-la pensèc de rehèr-la, e d'aquiu gessec eth cubertèr, un paèr tamb tres compartiments qu'ei tà mèter es cubèrts.

Mos ditz: "arrés ac vò aprèner açò, ei un trabalh plan agaçant, e non se pague eth trabalh que da. Hè uns ans èrem tres o quate hèn paèrs tà véner. Èm ben pògui es que hèm paèrs actuament e es joeni non an ganes de remplaçar-mos.

Uèl, es productes artesanans deth nòste país que se pèrden toti".



ara que i èm

Jusèp Lois Sans

En Itàlia Paratge

En Itàlia es partits politics majoritaris tanben perseguissen as lengües minoritàries

Era Lei 3366, aprovada en Parlament Italian eth 25 de noveme de 1999, acceptauè ua possibilitat de reconeishement der emplec sociau des lengües minoritàries, tostemp e quan es ajuntaments ac volessen, çò que non dèishe d'èster ua trapa. Aquera Lei esperançadora comence: "era lengua oficiau dera Republica ei er italian". Dempús tutèle es autes lengües.

Era Constitucion non reconeish era oficialitat der italian. Ara, toti es partits italians, damb excepcion des grops des minories lingüistiques, son favorables a ua reforma dera Constitucion entà incorporar un nau article què digue qu'era soleta lengua oficiau dera republica ei er italian. Apruprètz eth madeish sistèma que seguic França(era França orribla de Chirac, Le Pen e Jospin).

Contràriament, enes Valades occitanes d'Itàlia nèish un moviment politic que preten aglutinar totes es fòrces que cren en desvolopament dera identitat coma forma de potenciar eth territòri a toti es nivèus: sociaus, culturaus, economics,.... Peth moment arrenh fòrça exits. Eth nòm ei "Paratge" e eth coordinador Mariano Alloco, bon coneishedor dera realitat aranesa e catalana, que pren coma modèu. Ena declaracion programatica de Paratge se declare qu'era libertat de lengua ei essenciau entara salvaguarda dera personalitat, que cau potenciar er emplec der occitan enes actes publics e enes mieis de comunicacion, que cau que sigue ensenhat ena escòla e present ena toponímia. Ei un combat en que cau demorar.

